

Poselství Svatého otce Františka k 38. Světovým dnům mládeže 2023

„V naději se radujte“ (Řím 12,12)

Drazí mladí!

Letos v srpnu jsem se setkal se stovkami tisíc vašich vrstevníků z celého světa, kteří se sešli v Lisabonu na Světových dnech mládeže. V době pandemie, uprostřed tolika nejistot, jsme živil naději, že se tuto velkou oslavu setkání s Kristem a ostatními mladými lidmi podaří uskutečnit. Tato naděje se naplnila a pro mnohé z nás, kteří jsme tam byli přítomni – včetně mě –, předčila všechna očekávání! Jak krásné bylo naše setkání v Lisabonu! Skutečný zážitek proměny, záplavy světla a radosti!

Na konci závěrečné mše svaté na „Poli milosti“ („Campo da Graça“) jsem oznámil příští etapu naší mezikontinentální pouti: korejský Soul v roce 2027. Ještě předtím jsem vás však pozval do Říma na Jubileum mládeže v roce 2025, kde se i vy stanete „poutníky naděje“.

Vy mladí lidé jste radostnou nadějí církve a lidstva, které je stále na pochodu. Rád bych vás uchopil za ruku a šel s vámi po cestě naděje. Rád bych s vámi mluvil o našich radostech a nadějích, ale také o smutku a úzkosti našich srdcí a trpícího lidstva.¹ V těchto dvou letech přípravy na Jubilejní rok budeme nejprve uvažovat nad Pavlovým výrazem „V naději se radujte“ (Řím 12,12) a poté se hlouběji seznámíme se slovem proroka Izaiáše: „Ti, kteří doufají v Hospodina, jdou bez únavy“ (srov. Iz 40,31).

Odkud tato naděje pochází?

„V naději se radujte“ (Řím 12,12) je výzva svatého Pavla římské obci, která prochází obdobím tvrdého pronásledování. Ona „radost v naději“, kterou apoštol hlásá, ve skutečnosti pramení z Kristova velikonočního tajemství, z moci jeho vzkříšení. Není plodem lidského úsilí, vynalézavosti nebo umění. Je to radost, která pochází ze setkání s Kristem. Křesťanská radost pramení ze samotného Boha, z vědomí, že nás on miluje.

Benedikt XVI. se při reflexi své zkušenosti ze Světových dnů mládeže v Madridu v roce 2011 ptal: „Kde se bere radost? Jak ji vysvětlit? Jistě je zde mnoho faktorů, které působí společně. Ale tím rozhodujícím je [...] jistota, která vychází z víry, že já jsem chtěný. V dějinách mám svůj úkol. Jsem přijat a jsem milován.“ A upřesnil: „Koneckonců potřebujeme bezpodmínečné přijetí. Teprve když mě Bůh přijímá a já si tím jsem jistý, vím s jistotou: Je dobře, že jsem tady. [...] Je dobré existovat jako člověk, a to i v těžkých dobách. Víra činí člověka vnitřně šťastným.“²

Odkud je má naděje?

Mladí je doba plná nadějí a snů živených krásnými skutečnostmi, které obohacují náš život: nádherou stvoření, vztahy s blízkými a přáteli, uměleckými a kulturními zážitky, vědeckými a technickými poznatky, iniciativami na podporu míru, spravedlnosti a bratrství atd. Žijeme však v době, kdy se zdá, že pro mnohé, včetně mladých lidí, naděje ve velkém absentuje. Bohužel mnoho

¹ Srov. Druhý vatikánský koncil, pastorální konstituce *Gaudium et spes*, č. 1, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2002.

² Benedikt XVI., *Promluva k Římské kurii*, 22. prosince 2011.

vašich vrstevníků, kteří zažívají válku, násilí, šikanu a různé formy strádání, je sužováno zoufalstvím, strachem a depresí. Pripadají si jako zavření v temném vězení, kde nemohou spatřit sluneční paprsky. Dramaticky to dokládá vysoký počet sebevražd mezi mladými lidmi v řadě zemí. Jak lze v takové situaci prožívat radost a naději, o nichž mluví svatý Pavel? Spíše hrozí, že se nás zmocní zoufalství, myšlenka, že je zbytečné konat dobro, protože by ho nikdo neoceníl a neuznal, jak čteme v knize Jobově: „Kdepak je má naděje? Moje štěstí – kdo je uzří?“ (Job 17,15).

Tváří v tvář dramatům lidstva, zejména utrpení nevinných, se i my po vzoru některých žalmů ptáme v modlitbě Pána: „Proč?“ Avšak i my můžeme být součástí Boží odpovědi. My, stvoření jím k jeho obrazu a podobě, můžeme být projevem jeho lásky, která dává zrod radosti a naděje i tam, kde se to jeví jako nemožné. Připomíná mi to hlavního hrdinu filmu „Život je krásný“, mladého otce, který s jemnocitem a představitostí dokáže proměnit drsnou skutečnost v jakési dobrodružství a hru, a tak dává svému synovi „oči naděje“, čímž ho chrání před hrůzami koncentračního tábora, chrání jeho nevinnost a zabraňuje lidské zlobě, aby mu ukradla jeho budoucnost. Nejsou to však jen vymyšlené příběhy! Vidíme to na životě mnoha světců, kteří byli svědky naděje i uprostřed té nejkrutější lidské zloby. Vzpomeňme si na svatého Maxmiliána Marii Kolbeho, svatou Josefínu Bakhitu nebo blahoslavené manžele Josefa a Viktorii Ulmovy s jejich sedmi dětmi.

Možnost zažehnout v lidských srdcích naději vycházející z křesťanského svědectví mistrně vyzdvihl svatý Pavel VI., když připomněl: „Křesťan nebo skupina křesťanů se snaží chápat druhé lidi, v jejichž společenství žijí. [...] Kromě toho z nich vyzařuje prostým a nevtíravým způsobem jejich víra v hodnoty, jež přesahují jiné běžné hodnoty, a zároveň i naděje v něco, co není viditelné a co si lidé neodvažují ani představit.“³

„Malá“ naděje

Francouzský básník Charles Péguy na začátku své básně o naději mluví o třech teologálních ctnostech – víře, naději a lásce – jako o třech sestřích, které kráčejí společně:

„Malá naděje postupuje mezi svými dvěma staršími sestrami
a nikdo si jí ani nevšimne. [...]
Je to ona, maličká, která táhne všecko s sebou.
Neboť víra vidí jen to, co je.
Ona ale vidí, co bude.
Láska miluje jen to, co je.
Ona ale miluje to, co bude...
Naděje vidí to,
co ještě není a co bude.
Ona miluje to, co ještě není a co bude.
[...]
Ona dává kráčet těm dvěma.
Ona je táhne.
A dává kráčet všem ostatním.“

(*Kruchta tajemství druhé ctnosti*, Milano 1978, 17–19).

³ Pavel VI., apoštolská exhortace *Evangelii nuntiandi*, č. 21, Praha, Zvon 1990.

I já jsem přesvědčen o této skromné „menší“, ale zásadní povaze naděje. Jen se zamyslete nad tím, jak bychom žili bez naděje? Jak by vypadaly naše dny? Naděje je solí každodenního života.

Naděje – slunce, které osvětluje noc

V křesťanské tradici velikonočního tridua je Bílá sobota dnem naděje. Je to něco jako mezistupeň mezi Velkým pátkem a Velikonoční nedělí, mezi zoufalstvím učedníků a jejich velikonoční radostí. Je to místo, kde se rodí naděje. Církev si v tento den tiše připomíná Kristův sestup do pekel. Ve výtvarném ztvárnění to můžeme vidět na mnoha ikonách. Zobrazují nám Krista planoucího světlem, jak sestupuje do nejhlubší temnoty a prochází jí. Tak tomu je. Bůh nejenže se soucitně dívá na naši smrtelnost nebo nás volá zpovzdálí, ale vstupuje do naší zkušenosti podsvětí jako světlo, které září v temnotách a přemáhá je (srov. Jan 1,5). Dobře to vyjadřuje báseň v jihoafrickém jazyce xhosaštině: „I když naděje usnula, touto básní naději probouzím. Moje naděje se probouzí, protože doufám v Pána. Doufám, že se sjednotíme! Zůstaňte silní v naději, protože úspěch je blízko.“

Když se nad tím zamyslíme, byla to naděje Panny Marie, která stála pevně pod Ježíšovým křížem a byla si jistá, že „úspěch“ je blízko. Maria je ženou naděje, Matkou naděje. Na Kalvárii „stála pevně v naději proti vši naději“ (srov. Řím 4,18), nenechala ve svém srdci vyhasnout jistotu vzkříšení, které zvěstoval její Syn. To ona naplnila ticho Bílé soboty láskyplným očekáváním plným naděje a vnukla učedníkům jistotu, že Ježíš přemůže smrt a že zlo nebude mít poslední slovo.

Křesťanská naděje není lehkovážný optimismus ani placebo pro důvěřivce; je to jistota zakořeněná v lásce a víře, že Bůh nás nikdy nenechá samotné a dodrží svůj slib: „I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou“ (Ž 23,4). Křesťanská naděje není popíráním bolesti a smrti, ale oslavou lásky zmrtvýchvstalého Krista, který je stále s námi, i když se zdá být daleko. „Pro nás je velkým světlem naděje a vůdcem v naší noci sám Kristus, protože je ‚zářivou jitřní hvězdou‘.“⁴

Živit naději

Když se v nás zažehne jiskra naděje, někdy hrozí, že ji zadusí starosti, obavy a povinnosti každodenního života. Jiskra však potřebuje vzduch, aby mohla dál zářit a přerůst ve velký oheň naděje. A je to právě jemný vánek Ducha Svatého, který naději podněcuje. My ji můžeme pomáhat živit různými způsoby.

Naději živí modlitba. Modlitbou si naději uchováváme a obnovujeme. Modlitbou udržujeme jiskru naděje. „Modlitba je první posilou naděje. Modlíš se a naděje roste, jde dál.“⁵ Modlitba je jako výstup do výšky: když jsme na zemi, často nevidíme slunce, protože obloha je zakrytá mraky. Když však vystoupáme nad mraky, zaplaví nás sluneční světlo a teplo; a v této zkušenosti nacházíme jistotu, že slunce je vždy přítomné, i když se všechno zdá být šedivé.

Drazí mladí, když vás obklopí hustá mlha strachu, pochybností a útlaku a vy už nevidíte slunce, vydejte se na cestu modlitby. Neboť „i když mě už nikdo neposlouchá, Bůh mi naslouchat nepřestal“.⁶ Najděme si každý den čas, abychom tvářili v tvář úzkostem, které nás přepadají, spočinuli v Bohu: „Jen v Bohu odpočívej, má duše, od něho pochází to, v co doufám“ (Ž 62,6).

⁴ František, apoštolská exhortace *Christus vivit*, č. 33, Praha, Karmelitánské nakladatelství 2019.

⁵ Týž, *Katecheze*, 20. května 2020.

⁶ Benedikt XVI., encyklika *Spe Salvi*, č. 32, Praha, Paulínky 2008.

Naděje je živena našimi každodenními rozhodnutími. Výzva k radosti z naděje, kterou svatý Pavel adresuje křesťanům v Římě (srov. Řím 12,12), vyžaduje v každodenním životě zcela konkrétní rozhodnutí. Proto vás vyzývám, abyste si zvolili životní styl založený na naději. Dovolte mi uvést příklad: na sociálních sítích se zdá být snazší sdílet špatné zprávy než zprávy o naději. Proto vám předkládám konkrétní návrh: snažte se každý den sdílet nějaké slovo naděje. Staňte se rozsěvači naděje v životě svých přátel a všech lidí kolem vás. Vskutku, „naděje je skromná a je to ctnost, na které se pracuje – takřčeně – každý den [...]. Každý den je třeba pamatovat na to, že máme záruku, kterou je Duch Svatý, jenž v nás působí maličkostmi.“⁷

Zapálit pochodeň naděje

Někdy si večer vyjdete ven s přáteli, a pokud je tma, vezmete si chytrý telefon a zapnete si baterku, abyste si posvítili. Na velkých koncertech tisíce z vás pohybují těmito moderními svítilnami do rytmu hudby a vytvářejí tak působivou atmosféru. V noci díky světlu vidíme věci novým způsobem a i ve tmě se objevuje rozměr krásy. Tak je tomu i se světlem naděje, kterým je Kristus. Kristem a jeho zmrtvýchvstáním je náš život osvěcen. S ním vidíme všechno v novém světle.

Říká se, že když se lidé obraceli na svatého Jana Pavla II., aby s ním mluvili o nějakém problému, jeho první otázka zněla: „Jak se to jeví ve světle víry?“ Také pohled osvěcený nadějí způsobuje, že se věci jeví v jiném světle. Vyzývám vás proto, abyste si tento pohled osvojili ve svém každodenním životě. Křesťan oživovaný božskou nadějí je naplněn odlišnou radostí, která vychází z jeho nitra. Výzvy a těžkosti tady jsou a vždy budou, ale pokud jsme obdařeni nadějí „plnou víry“, čelíme jim s vědomím, že nemají poslední slovo, a sami se stáváme malou pochodní naděje pro druhé.

Také každý z vás jí může být, pokud se vaše víra stane konkrétní, spjatá se životem a osudy vašich bratří a sester. Vzpomeňme si na Ježíšovy učedníky, kteří ho jednoho dne na vysoké hoře spatřili zářit nádherným světlem. Kdyby tam nahoře zůstali, byl by to pro ně krásný okamžik, ale ostatní by z toho zůstali vyloučení. Bylo nutné, aby sestoupili dolů. Nesmíme utíkat ze světa, ale milovat naši dobu, do níž nás Bůh nikoli bezdůvodně postavil. Šťastní můžeme být jen tehdy, když se s bratry a sestrami podělíme o milost, kterou nám Pán dává den co den.

Drazí mladí, nemějte obavu sdílet se všemi nadějí a radost ze vzkříšeného Krista! Jiskru, která se ve vás zažehla, opatrujte, ale zároveň ji rozdávejte; uvidíte, že poroste! Křesťanskou nadějí si nemůžeme nechat pro sebe jako krásný pocit, protože je určena všem. Budte nablízku zejména těm svým přátelům, kteří se možná navenek usmívají, ale uvnitř pláčou, ochuzeni o nadějí. Nenechte se nakazit lhostejností a individualismem; zůstaňte otevření jako řečiště, kterými může Ježíšova naděje proudit a šířit se v prostředích, kde žijete.

„Kristus žije. On je naše naděje a nejkrásnější mládí tohoto světa!“⁸ Tak jsem vám psal téměř před pěti lety, po synodě o mládeži. Vyzývám vás všechny, zejména ty, kteří se věnují pastorační mládeže, abyste vzali do ruky Závěrečný dokument synody z roku 2018 a apoštolskou exhortaci *Christus vivit*. Nastal čas, abychom společně zhodnotili situaci a s nadějí usilovali o plné uskutečnění této nezapomenutelné synody.

⁷ František, *Ranní meditace*, 29. října 2019.

⁸ *Christus vivit*, č. 1.

Svěřme celý svůj život Panně Marii, Matce naděje. Ona nás učí nosit v sobě Ježíše, naši radost a naději, a darovat ho druhým. Šťastnou cestu, drazí mladí! Žehnám vám a provázím vás modlitbou. A vy se také modlete za mě!

Dáno v Římě u Sv. Jana v Lateránu dne 9. listopadu 2023, na svátek posvěcení lateránské baziliky

FRANTIŠEK